VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2025 talousarvioesitys

27.9.2024
SIVISTYSVALIOKUNTA

ANNIKA KLIMENKO

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2025

- Budjettitalouden tulot
  - 76,6 mrd. euroa
- Budjettitalouden menot
  - 88,8 mrd. euroa
- Budjettitalouden tasapaino
  - -12,1 mrd. euroa

Talouden näkymistä

- Suomen talous on ollut taantumassa ja vuositasolla BKT supistuu edelleen 0,2 % v. 2024.
- Talous toipuu kuitenkin v. 2025 ja BKT kasvaa 1,7 %.
- Inflaation hidastuminen on ollut laaja-alaista ja hinnat nousevat enää omistusasumisessa ja palveluissa. Vuonna 2025 inflaatio on keskimäärin 1,4 %.
- Kotitalouksien kulutus lisääntyy, kun inflaatio on hidastunut, korot laskevat ja tulot kasvavat kohtuullisesti.
- Investoinnit lisääntyvät, kun rakentaminen toipuu ja energiansiirtymään liittyviä hankkeita on paljon.
- Taantuma on vähentänyt työllisten määrää, mutta talouskasvun myötä työllisyyden odotetaan kasvavan ja työttömyyden vähenevän.

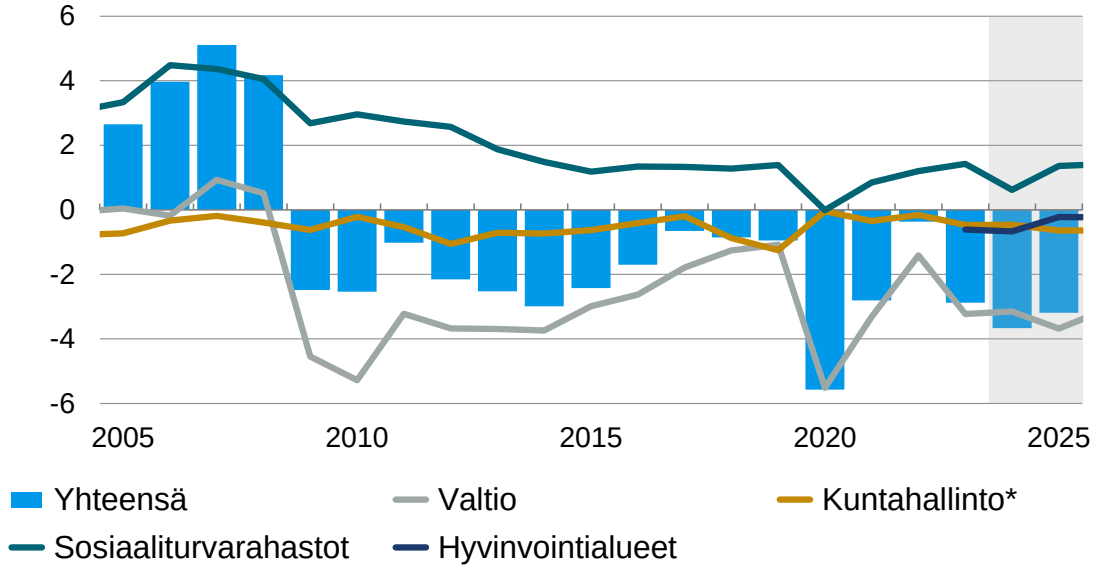
Kansantalouden kehitys

	2022	2023	2024*	2025*
BKT:n arvo, mrd. euroa	267,7	274,9	278,9	289,8
BKT, määrän muutos, %	1,3	-1,2	-0,2	1,7
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	8,0	7,6
Työllisyysaste, %	73,8	73,6	72,8	73,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	7,1	6,2	1,8	1,4
Pitkä korko, 10 v, %	1,7	3,0	2,9	2,7

Julkisyhteisöjen rahoitusasema ja velka

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

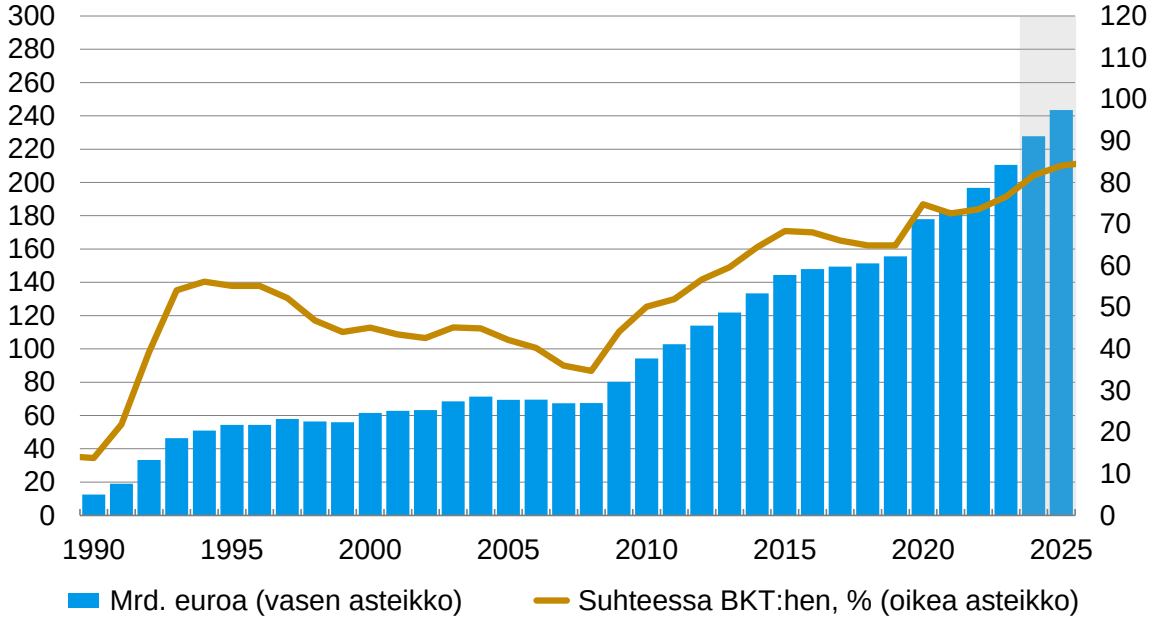
suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

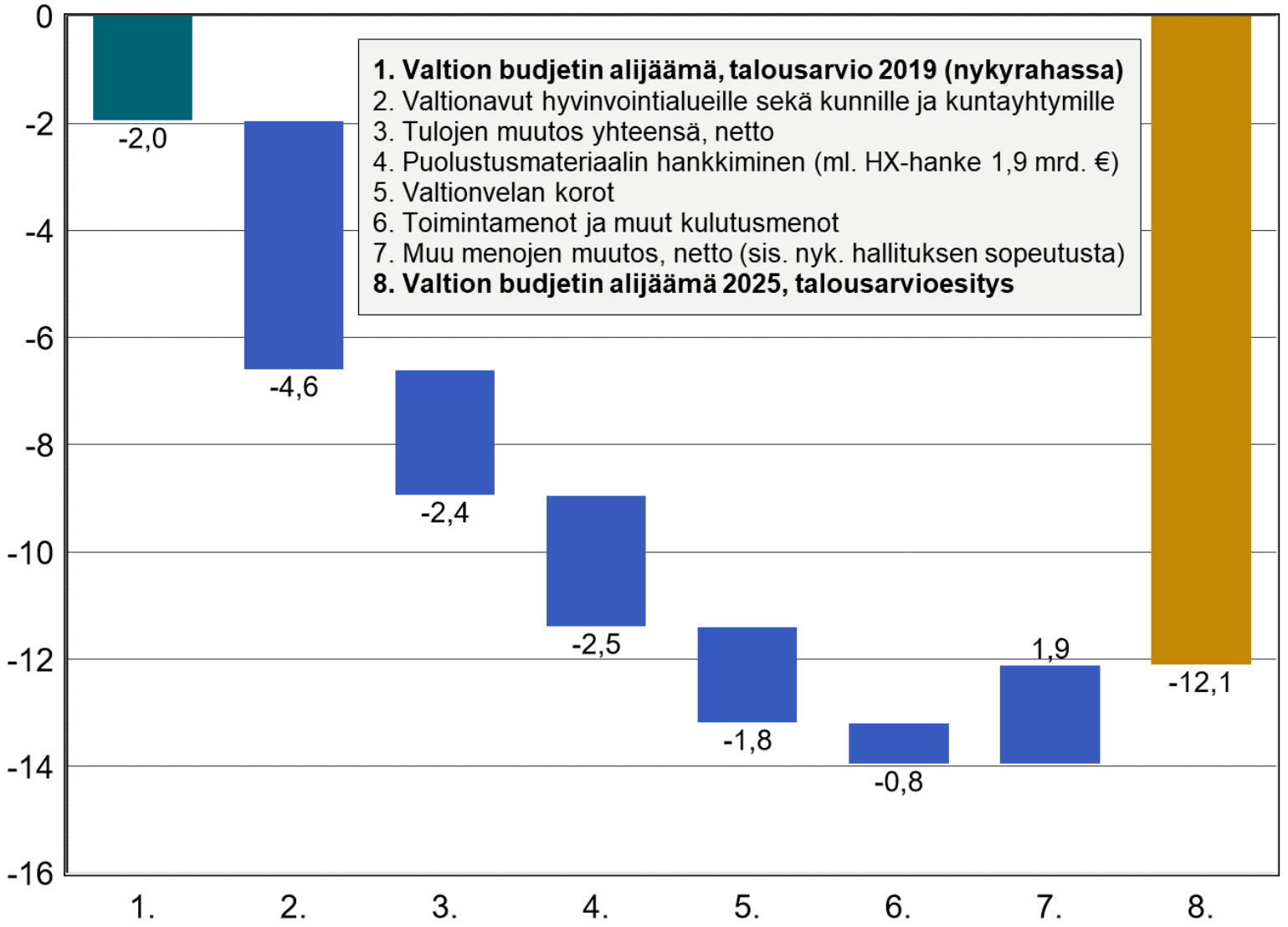
Julkisyhteisöjen velka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Valtion budjetoidun alijäämän muutos 2019–2025

mrd. euroa vuoden 2025 hinnoin (valtion menojen hintaindeksi)

Säästöjä ja veronkorotuksia noin 3 mrd. euroa v. 2025

- Valtion menoja vähentäviä säästöjä on vuoden 2025 budjettiesityksessä yhteensä noin 1,8 miljardia euroa vuoteen 2024 verrattuna.
- Keväällä 2024 linjatut verosopeutustoimet lisäävät valtion verotuloja yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.
  - Tätä verotulovaikutusta heikentää tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
- Lisäksi hallituksen päättämiä toimia kohdistuu myös muuhun julkiseen talouteen kuin vain valtion budjettitalouteen.
- Toimien mittaluokka vastaa hallitusohjelmassa ja keväällä päätettyä.

Hallitus tukee talouskasvua monin toimin

- Hallituksen työllisyystoimet ovat merkittävät
  - Toteutetut toimet ja valmisteilla oleva sairausvakuutuslain uudistus tuovat yhteensä n. 80 000 työllistä ja julkinen talous vahvistuu tämän myötä n. +1,8 mrd. euroa
- Hallituksen 4 mrd. euron investointiohjelma tukee kasvua.
- Hallitus on sitoutunut valtion T&K-rahoituksen nostamiseen 1,2 prosenttiin / BKT.
- Teollisuussijoitus Oy:n pääomitus 100 milj. eurolla (koko vaalikauden aikana 300 milj. eurolla), kasvuyritysten pääomamarkkina vahvistuu.
- Suurten puhtaan siirtymän teollisten investointien verohyvitys tulossa voimaan, tavoitteena viim. 1.1.2025.
- Lisäksi investointien luvitusta vauhditetaan, osaamistasoa nostetaan, korkean jalostusarvon vientiä tuetaan ja markkinoiden kilpailullisuutta edistetään.
- Kasvu syntyy kuitenkin yrityksissä - valtio voi parantaa kasvun edellytyksiä, mutta ei itse synnytä kestävää kasvua.

T&K-rahoituslaki ja TAE 2025

- T&K-rahoituslain mukaan valtion rahoituksen määrän tulee olla 1,2 % suhteessa BKT:hen v. 2030 mennessä. Valtion T&K-rahoitusta tulee korottaa vuosittain n. 280 milj. eurolla verrattuna vuoden 2023 lähtötasoon.
- Vuoden 2025 rahoituslain mukainen taso on n. 2,9 mrd. euroa.

	2023	TA 2024	TAE 2025
	Tilastokeskus	arvio	arvio
Rahoituslain mukainen taso, mrd. euroa	2,35	2,63	2,91
Aiemmin päätetty rahoitus, mrd. euroa			2,67
JTS 2025—2028 päätökset, mrd. euroa			0,19
Myöhemmin päätettävä rahoitus, mrd. euroa			0,05

T&K-rahoituksen lisäykset vuonna 2025

Keväällä 2024 päätetyt lisäykset, milj. euroa	2025
Pysyvät rahoituksen korotukset	
Business Finland, avustukset yrityksille	45
Business Finland, avustukset tutkimukseen	40
Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	15
Suomen Akatemia, temaattiset tutkimusinfrastruktuurihaut	15
EU-vastinrahoitus korkeakouluille ja tutkimusorganisaatioille	15
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5
Biotalouden T&K-toiminnan tukeminen	4
Määräaikainen rahoitus	
EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella	50
Tutkimuslaitosten post doc -ohjelma	4,9
Yhteensä	**193,9**

Syksyllä 2024 päätetyt lisäykset, milj. euroa	2025
Pysyvät rahoituksen korotukset	
Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	7
Suomen Akatemia, kliinisen tutkimuksen rahoitus	10
Business Finland, luovien alojen T&K-toiminnan rahoitus	9
Määräaikainen rahoitus	
Suomen Akatemia, hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistaminen	8
GTK MinTecin koetehdaskokonaisuuden tutkimusinfrastruktuurin toteuttaminen ja käyttöönotto, 1. vaihe (valtuus)	18
Yhteensä	**52**

Yht. 280 milj. euron rahoituksen lisäyksestä n. 34 milj. euroa aiheutuu aiemmin päätetyn mukaisesta rahoituksen kasvusta.

Keskeisimmät valtion T&K-rahoituksen erät (arvio), milj. euroa

	2024	2025	2024-2025	2024-2025
	TA	esitys	muutos	muutos, %
Yliopistot	773	838	65	8
Ammattikorkeakoulut	115	108	-7	-6
Valtion tutkimuslaitokset	259	305	47	18
- josta VTT	118	134	16	14
- josta LUKE	62	62	0	0
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	35	40	5	14
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	1 182	1 291	110	9
Suomen Akatemia	497	543	46	9
Strategisen tutkimuksen neuvosto	56	50	-6	-10
Business Finland	725	697	-28	-4
- josta t&k-rahoitus	558	631	73	13
Rahoitusorganisaatioiden T&K-rahoitus, yhteensä	1 110	1 224	114	10
Muu valtion T&K-rahoitus	343	401	58	17
- josta EU-projektien vastinrahoitus	35	50	15	43
- josta EU-rakennerahastoista T&K-toimintaan kohdentuva rahoitus	102	100	-2	-2
- josta EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella	-	50	-	-
- josta valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva tutkimusrahoitus	-	6	-	-
Arvio valtion koko T&K-rahoituksesta	**2 635**	**2 916**	281	11
Arvio valtion T&K-rahoitusintensiteetistä	0,94 %	1,0 %		

Hallituksen toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta

- Kuntien valtionavut ovat n. 5,6 mrd. euroa v. 2025. Nousua vuoteen 2024 nähden selittää TE-palvelu-uudistus.
- Valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta kokonaisuutena n. 270 milj. eurolla.
  - Merkittävin tekijä 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen vaikutuksia.
  - Lisäksi kuntiin kohdistuu lukuisia toimenpiteitä, joista useimmat kuntien kannalta neutraaleja tai lievästi vahvistavia.
- Kuntataloutta puolestaan heikentävät seuraavat toimet:
  - Peruspalvelujen valtionosuuden -1 %-yks. indeksijarru, vaikutus n. 25 milj. euroa v. 2025.
  - Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu lisäksi yli 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta.
  - Laskennallisten kotoutumiskorvausten alentaminen 58 milj. eurolla.
- Arvio ei huomioi sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavointiratkaisua, jonka arvioidaan lisäävän kuntien verotuloja ja vähentävän kuntatyöantajien maksurasitusta yht. n. 90 milj. eurolla v. 2025.